

Nr 154.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till nybyggnad för de militära högskolorna; given Stockholms slott den 24 februari 1939.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Per Edvin Sköld.

Utdrag av protokollet över försvarsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 24 februari 1939.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, ENGBERG, SKÖLD, QUENSEL, FORSLUND, ERIKSSON.

Chefen för försvarsdepartementet, statsrådet Sköld, anför efter gemensam beredning med t. f. chefen för kommunikationsdepartementet, statsrådet Quensel, samt chefen för finansdepartementet:

I årets statsverksproposition (kapitalbudgeten, bil. 2, punkt 3) har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att i avbidan på den proposition i ämnet, som kunde varda riksdagen förelagd, till nybyggnad för de militära högskolorna för budgetåret 1939/40 beräkna ett reservationsanslag av 2,200,000 kronor.

Bihang till riksdagens protokoll 1939. 1 saml. Nr 154.

Sedan definitivt förslag till denna nybyggnad numera framlagts, torde jag få återkomma till ifrågavarande ärende.

Jag vill därvid till en början bringa i erinran, att genom proposition, nr 315, till 1938 års riksdag förslag framlades angående, bland annat, uppförande av nybyggnader för marinens och flygvapnets myndigheter i Stockholm. I anslutning till nämnda förslag upptogs till behandling jämväl frågan om uppförande av en särskild nybyggnad för inrymmande av lokaler åt de militära högskolorna, d. v. s. krigshögskolan, artilleri- och ingenjörshögskolan, sjökrigshögskolan och flygkrigshögskolan. Jag vill vidare erinra om att de förenämnda, av byggnadsstyrelsen uppgjorda förslagen till nybyggnader för marin- och flygmyndigheterna upprättats under den förut-sättningen, att en särskild för försvarsgrenarna gemensam högskolebyggnad skulle uppföras. Byggnadsstyrelsen inkom också med skrivelse den 8 mars 1938 med ett skissförslag till en dylik byggnad, avsedd att förläggas till ett område av Ladugårdsgårde norr om Valhallavägens förlängning mot öster och kostnadsberäknad till 4,300,000 kronor.

Vid framläggandet av nyssnämnda proposition yttrade min företrädare i ämbetet till statsrådsprotokollet rörande förevarande fråga, att han i likhet med byggnadsstyrelsen och de flesta i ärendet hörda militära myndigheterna ansåge så avsevärda fördelar av både praktisk och ekonomisk art vara förknippade med en förläggning av samtliga militära högskolor till en gemensam byggnad, att han fann sig böra förorda, att förslaget därom inom en icke alltför avlägsen framtid bringades till genomförande. Emellertid föreläge icke beträffande denna byggnad samma intresse av ett snabbt färdigställande som i fråga om byggnaderna för marin- och flygmyndigheterna, då nämligen de redan befintliga högskolornas lokaler syntes kunna, om än med stor svårighet, fylla sitt ändamål ännu någon tid och flygkrigshögskolans lokalfråga syntes kunna för en kortare tid provisoriskt ordnas vid skolans upprättande hösten 1939. Därtill komme, att valet av plats för den blivande högskolebyggnaden erbjöde viss anledning till tvekan. På sålunda anförda skäl ansåg sig departementschefen icke böra föreslå, att frågan om uppförande av denna byggnad förelades 1938 års riksdag till prövning i annan mån än att erforderliga medel borde äskas för uppgörande av huvudritningar m. m. till byggnaden i fråga, så att dess uppförande kunde omedelbart påbörjas efter det spörsmålet, i enlighet med vad han hoppades skulle kunna ske, bragts under 1939 års riksdags prövning. Det för nämnda ändamål för budgetåret 1938/39 erforderliga anslagsbeloppet syntes böra beräknas till 50,000 kronor. — I enlighet med vad sålunda anförts föreslog Kungl. Maj:t riksdagen att till huvudritningar m. m. för en nybyggnad för de militära högskolorna å kapitalbudgeten för budgetåret 1938/39 under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett reservationsanslag av 50,000 kronor. Riksdagen beslöt (skr. nr 412/1938) i enlighet med vad Kungl. Maj:t sålunda föreslagit.

Genom beslut den 17 juni 1938 uppdrog sedermera Kungl. Maj:t åt byggnadsstyrelsen att gå i författning om utförande av huvudritningar m. m.

för en nybyggnad för de militära högskolorna ävensom att i sinom tid inkomma med därav föranledda förslag.

I skrivelse den 23 augusti 1938 anmälde byggnadsstyrelsen, att arbetet med upprättande av huvudritningar m. m. till ifrågavarande byggnadsföretag påginge och att resultatet av nämnda arbete sedermera skulle framläggas för Kungl. Maj:t. För den händelse Kungl. Maj:t funne det önskvärt, att byggnadsföretaget igångsattes under budgetåret 1939/40, syntes för ändamålet ett belopp av 2,200,000 kronor böra vara tillgängligt under samma budgetår.

I anledning av sistnämnda skrivelse framhöll jag vid framläggandet av statsverkspropositionen till innevarande års riksdag (kapitalbudgeten, bil. 2, punkt 3), att det vore min förhoppning att kunna för 1939 års riksdag framlägga slutligt förslag om uppförande av en för de tre försvarsgrenarna gemensam högskolebyggnad i Stockholm. Emellertid hade utredningen i ärendet för det dåvarande icke framskridit så långt, att jag ansåg mig äga tillräckligt underlag för att föreslå en definitiv anslagsbegäran för ändamålet. Jag fann mig därför i nämnda sammanhang böra förorda, att i avbidan på särskild proposition i ämnet å riksstaten för nästkommande budgetår under kapitalbudgeten måtte beräknas ett anslag av den storlek, som av byggnadsstyrelsen föreslagits, eller 2,200,000 kronor.

I skrivelse den 14 februari 1939 har nu *byggnadsstyrelsen* överlämnat ett av styrelsen genom professorn Ragnar Östberg i samråd med representanter för vederbörande militära myndigheter upprättat, å skrivelsen bilagda nio ritningar med tillhörande promemoria närmare utformat förslag till uppförande av ifrågavarande nybyggnad. Enligt detta förslag avses byggnaden att med någon dragning åt öster förläggas till det område å Ladugårdsgårde norr om Valhallavägens förlängning mot öster, som angivits i styrelsens med ovannämnda skrivelse den 8 mars 1938 överlämnade skissförslag. Det nu överlämnade förslaget till nybyggnad har i princip godkänts av cheferna för armén, marinen och flygvapnet ävensom cheferna för av byggnadsföretaget berörda högskolor. Vidare hava Djurgårdskommissionen, riksmarskalksämberet och chefen för fjärde arméfördelningen förklarat sig icke hava något att erinra mot den av byggnadsstyrelsen föreslagna förläggningen.

I fråga om nybyggnadens närmare utformning och därav föranledda kostnader har byggnadsstyrelsen anfört, bland annat, följande:

Nybyggnaden skulle enligt det föreliggande förslaget omfatta ett parallellt med Valhallavägen gående mittparti med flyglar, vilka mot Valhallavägen bilda en öppen gård. Bakom denna huvudbyggnad skulle anordnas en mindre av flyglar omgiven öppen gård mot norr. Byggnaden skulle i huvudsak innehålla de lokalutrymmen, som avsågos i det tidigare av byggnadsstyrelsen framlagda skissförslaget. Dock hava härutöver på de militära myndigheternas framställning medtagits en större samlingssal, avsedd att tjäna ett mera allmänt behov för garnisonen i Stockholm av dylik lokal, en simhall och gymnastiksal. Däremot hava, enligt de militära myndigheternas anvisningar, i det nu föreliggande förslaget icke medtagits bombsäkra skyddsrum utan endast gasskyddsrum.

Någon värmecentral skall icke anordnas inom byggnaden, då dess värmeledning förutsättes skola anslutas till värmecentralen i den nybyggnad för marinens myndigheter, som skall uppföras bredvid här avsedda byggnad.

Kostnaderna för genomförandet av förslaget fördela sig enligt en av professorn Östberg gjord utredning på följande sätt.

Byggnadsarbeten	kronor 3,105,000
Undergrund, bestående av betongpelare och betongpålning »	120,000
Gasskyddsrum för 500 personer »	60,000
Gård och yttre arbeten samt kulvert för ledningar »	110,000
Värme- och ventilationsanläggning samt vatten och sanitets-tekniska installationer »	400,000
Elektriska ledningar för kraft, belysning och svagström m. m. »	175,000
Elektriska hissar »	25,000
Ritningar, kontroll och administration samt oförutsedda utgifter »	305,000
	<hr/> Kronor 4,300,000

Vad beträffar den till 400,000 kronor beräknade kostnaden för värme- och ventilationsanläggning m. m. ingår i detta belopp den på ifrågavarande nybyggnad belöpande andelen i kostnaderna för den gemensamma värmecentralen i nybyggnaden för marinens myndigheter.

Den för högskolebyggnaden enligt ovan beräknade kostnadssumman å 4,300,000 kronor är samma belopp, som upptagits i ovannämnda proposition nr 315. Merkostnaderna för de i det föreliggande förslaget upptagna ytterligare lokalutrymmena hava nämligen kunnat delvis utjämnas till följd av att bombsäkra rum icke skola komma till utförande samt genom vissa förändringar i byggnadsförslaget. Vidare får styrelsen framhålla, att i den nu beräknade kostnadssumman icke, såsom fallet var beträffande den tidigare kostnadsberäkningen, medtagits kostnader för konstnärlig utsmyckning, utan har byggnadsstyrelsen för avsikt att i sinom tid inkomma med framställning om anvisande under ett senare budgetår av ett särskilt anslag till dessa kostnader, vilka kunna beräknas till 100,000 kronor. Slutligen hava i kostnadssumman icke medräknats kostnader för den i professorn Östbergs förslag ingående stängselmuren, vilken senare kostnad torde kunna beräknas till 100,000 kronor. Byggnadsstyrelsen finner sig nämligen icke för närvarande kunna taga definitiv ställning till frågan om lämpligheten av en sådan stängselanordning, men ämnar byggnadsstyrelsen att återkomma till denna fråga i samband med äskande av medel för byggnadsföretaget under ett senare budgetår.

I anslutning till vad sålunda anförts och under framhållande att i fråga om medelsbehovet för byggnadsföretaget under budgetåret 1939/40 anledning icke förefunnes att föreslå någon förändring i det av Kungl. Maj:t i årets statsverksproposition preliminärt beräknade beloppet, har byggnadsstyrelsen hemställt, att för uppförande av ifrågavarande nybyggnad, i huvudsaklig överensstämmelse med det av styrelsen framlagda förslaget måtte för nästkommande budgetår anvisas ett anslag av 2,200,000 kronor.

Departements-
chefen.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att frågan om uppförande av en särskild, för de olika försvarsgrenarnas högskolor gemensam nybyggnad

vunnit beaktande redan i samband med det förslag till nybyggnad för marinens och flygvapnets ledande organ, som förelades 1938 års riksdag. Frågan om uppförande av den ifrågasatta nya högskolebyggnaden blev emellertid icke i vidare mån förelagd nämnda års riksdag än att medel äskades för uppgörande av huvudritningar m. m. För detta ändamål erforderliga medel blevo ock av riksdagen beviljade.

Sedermåra har nu byggnadsstyrelsen till fullgörande av lämnat uppdrag utarbetat definitivt förslag till uppförande av en för högskolorna gemensam byggnad. Enligt detta förslag avses nybyggnaden skola förläggas till den tidigare i samband med förslaget till nybyggnad för marinens och flygvapnets ämbetsbyggnader angivna platsen å Ladugårdsgårde, d. v. s. norr om Valhallavägens förlängning mot öster. Kostnaden för byggnadens uppförande har i förslaget angivits till 4,300,000 kronor, därvid dock icke inräknats kostnad för konstnärlig utsmyckning, beräknad till 100,000 kronor, eller för ifrågasatt uppförande av stängselmur, vilken skulle draga en kostnad av likaledes 100,000 kronor.

Av den i ärendet förebragta utredningen framgår, att samtliga de av ärendet berörda myndigheterna förklarat sig i princip icke hava något att erinra mot det utarbetade förslaget till nybyggnad eller beträffande den föreslagna platsen för byggnadens förläggning. Även jag finner mig böra tillstyrka, att byggnaden kommer till utförande i huvudsaklig överensstämmelse med det föreliggande förslaget. Frågan om det definitiva fastställandet av byggnadsplanen torde sedermera få bringas under Kungl. Maj:ts prövning; därvid torde det bliva tillfälle att överväga, huruvida icke vissa åtgärder i förenklande riktning böra ifrågakomma till byggnadskostnadernas nedbringande.

Emellertid torde, i enlighet med vad byggnadsstyrelsen föreslagit, för budgetåret 1939/40 böra för ändamålet anvisas ett belopp av 2,200,000 kronor. Då 50,000 kronor anvisats redan för innevarande budgetår, skulle således av hela det av byggnadsstyrelsen för byggnadsföretaget beräknade kostnadsbeloppet, frånsett eventuellt tillkommande kostnad för konstnärlig utsmyckning och för byggnadens inhägnande, ett belopp av (4,300,000—2,200,000—50,000 =) 2,050,000 kronor att återstå för anvisande under senare budgetår.

Under återopande av vad jag sålunda anført får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen,

att till *nybyggnad för de militära högskolorna* för budgetåret 1939/40 å kapitalbudgeten under statens allmänna fastighetsfond anvisa ett *reservationsanslag* av kronor 2,200,000.

Vad föredragande departementschefen sålunda, med instämmande av statsrådets övriga ledamöter, hemställer behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten bifalla.

Ur protokollet:
Lennart Österholm.